

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת היום שושן פורים תשע"ז לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקס"ח

היה ביד המלך אחר כך לכתוב ביאור חדש על מה שנאמר להיות עתידים ליום הזה, שפירושו הוא להנקם מאויביהם ע"ש.

ומעתה כאשר הדת ניתנה בשושן הבירה, לא ידעו מתחלה מה פירושו של להיות עתידים ליום הזה, אם ליהרג או להרוג. והגם שהרצים פירשו הכוונה דקאי על להרוג היהודים, מכל מקום עדיין אין לזה הכרח, ולכן העיר שושן נבוכה, כל העיר היה נבוך, כי היהודים היו נבוכים אם פירוש האגרת הוא עליהם, ושאר יושבי העיר היו גם כן נבוכים, כי מי יודע מה ממתין עליהם, שהם צריכין להיות עתידים לזה. ורק מרדכי ידע את כל אשר נעשה, הוא ידע בבירור פירושו האמיתי, ולכן ויזעק ויעקב גדולה ומרה.

ולכן בהיות כי בהדת לא נאמרה רק להיות עתידים ליום הזה, הוצרכו לבאר פירוש הדברים על מה צריכין להיות עתידים, ועל זה בא דבר המלך בצדו, מהו פירושו של 'הדת'. וזהו שאמר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים, כי חוץ מהדת עצמה, נצטרף לזה ביאור בעל פה שאמר המן בדבר המלך.

ויתכן לומר כי אחשוורוש לא רצה שיתגלה כוונתו עד היום האחרון, כי לא היה לו לכבוד לעשות קרחה במלכותו, ועל כן הסתיר הדבר בהדת, אבל המן מגודל שנאתו פירסם הדבר תיכף. ולכן כאשר ראה אחשוורוש שנתגלה הדבר לאסתר, כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד, קצף ואמר מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן, לפרסם מהו פירושו של תוכן הדת שניתנה.

הרצים יצאו דחופים בדבר המלך, והדת ניתנה בשושן הבירה וגו', והעיר שושן נבוכה (ג-טו). ופירש רש"י והעיר שושן נבוכה, היהודים שבה ע"כ. ויש להבין הלא היהודים היו רק מיעוטא דמיעוטא של העיר, ולמה אמר שתמא והעיר שושן נבוכה. גם מה שנאמר, ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, אבל גדול ליהודים וגו' (ד-א). ויש להבין כפל הלשון, מהו דבר המלך ומהו דתו. ולהלן נאמר, אחר שביקשה אסתר מהמלך, תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי, ויאמר המלך וגו' מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן (ו-ה). וזה פלא, הלא הוא היה בעצה זו מתחלה עם המן, ואיך יאמר שקר, כאשר המן עומד לפניו ויוכל להכחיש מה שמסתיר המלך.

ונראה דבאמת כל הענין צריך ביאור, הלא כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתם בטבעת המלך אין להשיב (ח-ט). ואיך ביטלו האיגרות הראשונות עם האיגרות השניות. ועיין בזה באבן עזרא, ובראשון לציון לבעל האור החיים הק'. ובעיר התמרים (למגילת אסתר דף צו) הרחיב ביאור הדברים, והוא על פי מה דאיתא במדרש (אסת"ר ז"ט) על הפסוק פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים, להיות עתידים ליום הזה (ג-ד), אמר רבי לוי אומות העולם נבואתן סתומה, ואינן יודעין אם ליהרג או להרוג, משל וכו', כך נבואתן של אומות העולם להיות עתידים ליום הזה, ואינם יודעים אם להרוג ואם ליהרג, אבל ישראל נבואתן מפורשת להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאויביהם (ח-ג) ע"כ.

ואם כן באגרות הראשונות לא היה נאמר מפורש, להשמיד להרוג ולאבד, אלא המן מסר ביד הרצים תוכן הכוונה, שיפרשו אותו להשמיד את כל היהודים. ולכן

לטובה אפילו על תנאי לא חזר בה (ברכות ז), על כן נבואתן
'של ישראל', היינו שכאשר הם לטובתן, נבואתן מפורשת,
כי לא יחזור ה' ממנה לעולם.

*

יש לומר נקודה בחשיבות המצוה של לבסומי בפוריא עד
דלא ידע (מגילה ז), והוא על פי מה שכתב בערוגת
הבשם (פ' תצא) במה שנאמר במצות שכחה, למען יברכך ה'
אלקיך בכל מעשה ידיך (דברים כד-ט), על פי מה שכתב
בתוספתא (פאה ג-ג), מעשה באחד שקיים מצות שכחה,
וכשבא לביתו עשה שמחה ומשתה לבני ביתו, אמרו לו מה
יום מיומים, אמר להם מפני שקיימתי מצוה שאם הייתי
מכוון לה לא היה אפשר לי לקיימה. ופירש באגרא דפירקא
(אות רכד) על פי מה דאיתא בספרי מוסר [ליקוטי אמרים
תניא פרק לט] דאם מקיים מצוה בלי כוונה, אותה המצוה
כיון דלאו איהו בדחילו ורחימו לא פרחית לעילא, ומאי
תקנתיה, כשמקיים פעם אחרת מצוה זו בשלימות, אזי גם
מצוה זו נתעלה בהדה. והנה כל מצות שבתורה צריכין
כוונה, ומי יאמר זכיתי לבי לקיימה במתכוון, נמצא דמי
שנודמן לידו מצוה זו היא ראוי להעלות מצות שקיים בלי
כוונה הרצויה, ולכן שמח מאוד במצוה זו דייקא. והיינו
דאמר קרא שתקיים מצות שכחה, למען יברכך ה' אלקיך
אפילו בכל מעשה ידיך, במצות שהם מעשה ידיך לבד, בלי
מלאכת מחשבת ע"כ.

והנה קיום מצות שכחה היא מצוה נדירה באקראי
לפרקים למי שיש לו שדה, אמנם מצוה זו לבסומי
בפוריא עד דלא ידע, היא מצוה מידי שנה בשנה שקיומה
היא בלא דעת וכוונה. והגם שמתחלתו היא נעשה בכוונה,
מכל מקום אחר שהשתכר כבר, עדיין מצוה עליו להוסיף
עוד יותר עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ועל כן
במצוה זו מתעלים כל המצות הנעשים במשך כל השנה
בלי כוונה.

וזהו על דרך שאמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך
זצ"ל על הא דמבואר בשלחן ערוך (אור"ח סימן תרצו-ח)
דנושאים נשים בפורים, והקשה במגן אברהם מאי שנא
משאר ימים טובים שאין נושאים נשים, משום דאין מערבין
שמחה בשמחה, וכתוב ושמחת בחגך (דברים טז-ד) ולא
באשתך (חגיגה ח:): ע"ש. ואמר דכיון דמצות החג היא עד
דלא ידע, אין הכוונה מעכבת בו, ולא שייך עירבוב בכוונה
השמחה ע"כ. ■

*

והנה במה שאמרו, אומות העולם נבואתן סתומה, יש
לומר עוד ביאור, על פי מה שביאר באלשיך על
הכתוב ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם (ח-ח), כי
בכתב הדת באמת נכתב 'להשמיד להרוג את כל היהודים',
ולא נכתב מי יהיו ההורגים ומי יהיו הנהרגים. ונוכל לפרש
בתרי אנפין, חדא, שהאומות יהרגו את כל היהודים. שנית,
יכולים לפרש 'להשמיד להרוג את כל', דהיינו את כל
האומות, ומי יהיו ההורגים אותם 'היהודים'. ולכן אמר
אחר כך המלך כאשר השיב את הספרים, ואתם כתבו על
תיבת 'היהודים' כטוב בעיניכם, שהיהודים יהיו ההורגים.
כי כתב אשר נכתב בשם המלך אין להשיב, אבל להגיד
פירוש בהכתב יכול כל אדם, והמלך עצמו יאמר כי כך
כוונתו, והמן איננו להכחיש הכוונה ע"כ. ואם כן גם אם
מפורש בהדת, להשמיד להרוג את כל היהודים, עדיין
נבואתם סתומה אם להרוג אם ליהרג.

ונראה דזהו שאמר הכתוב, כי המן בן המדתא וגו' חשב
על היהודים לאבדם וגו' (ט-כד), והיינו כי מחשבתו
היה לפרש תיבת 'היהודים' שנאמר בהדת, שהכוונה היא
'לאבדם', להרוג את היהודים. אבל בבואה לפני המלך אמר
'עם הספר', שעם הנאמר בספר עצמה יכולים לפרש
הפסוק, ואין צריכין להשיב את הספרים, אלא לכתוב עליה
ביאור אחר, שישוב מחשבתו הרעה 'אשר חשב על
היהודים על ראשו', שיש לפרש כאילו נאמר היהודים
בראשו, שהיהודים יהרגו את כל שונאיהם, המן וכת דיליה.

וגם בכתבת הגזירה, הקדים ה' הרפואה קודם המכה
(מגילה יג), כי מתחלה ניתנה בדעתם לכתוב את הדת
באופן דמשתמע לתרי אנפין. אשר בבוא זמן רפואתם, ויכלו
לפרש הדת הכתובה, באופן אחר, כי כתב אשר נכתב בשם
המלך אין להשיב.

*

ונראה דזהו בעצם הענין של אומות העולם נבואתן
סתומה, שכאשר נגזר מן השמים רעה על ישראל,
שיוכלו האומות העולם להתגבר ולשלוט עליהם, הרי גזירה
לרעה יכולה להתבטל בתשובה ותפלה, על כן מתחלה
הנבואה סתומה, שנשאר מקום לפרש זאת גם לטובתם,
שיוכלו להשיב את הספרים. אבל דיבור שיצא מפי הקב"ה